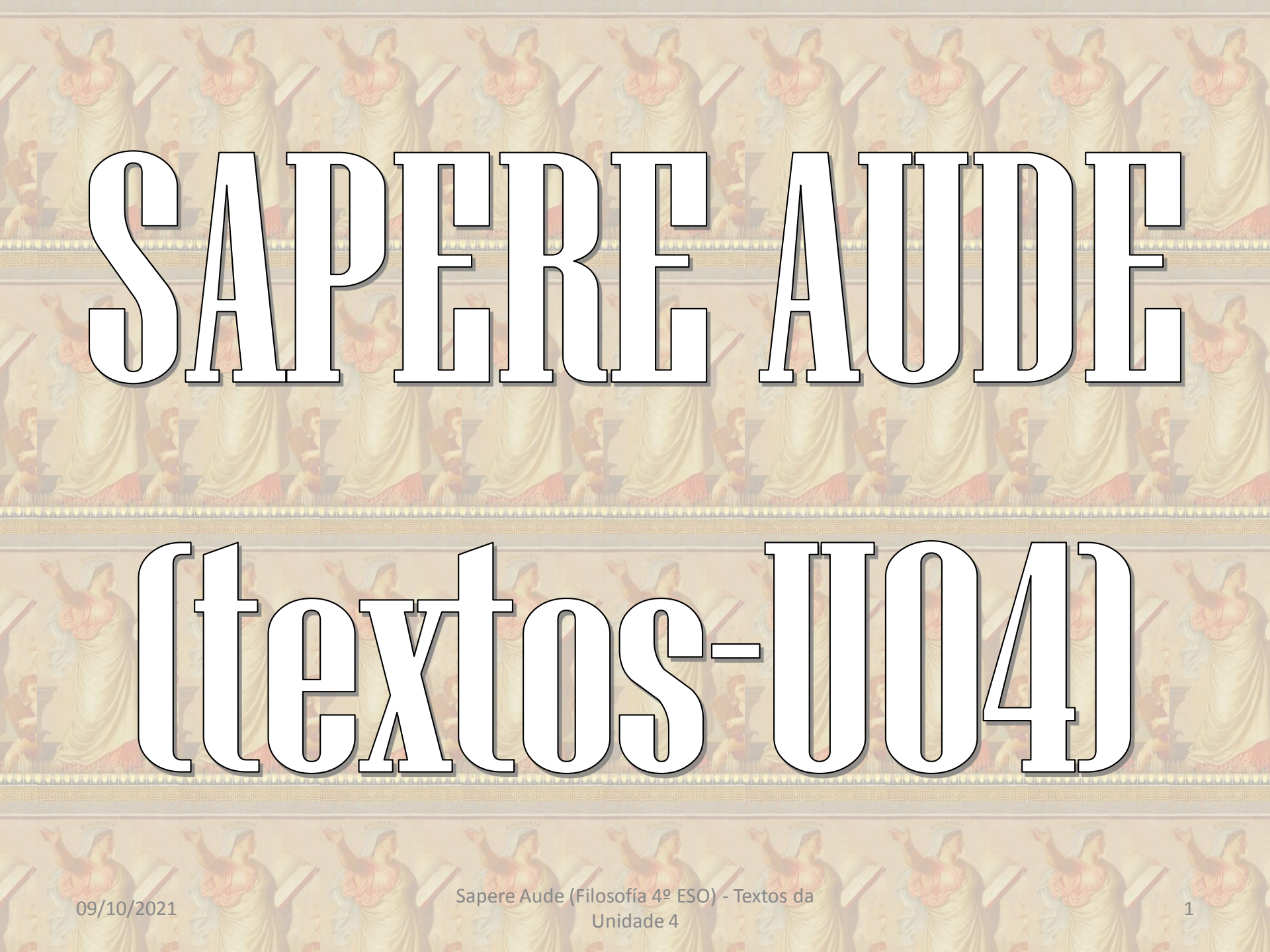

The background of the slide features a repeating pattern of the Parthenon frieze, showing various figures in classical Greek attire.

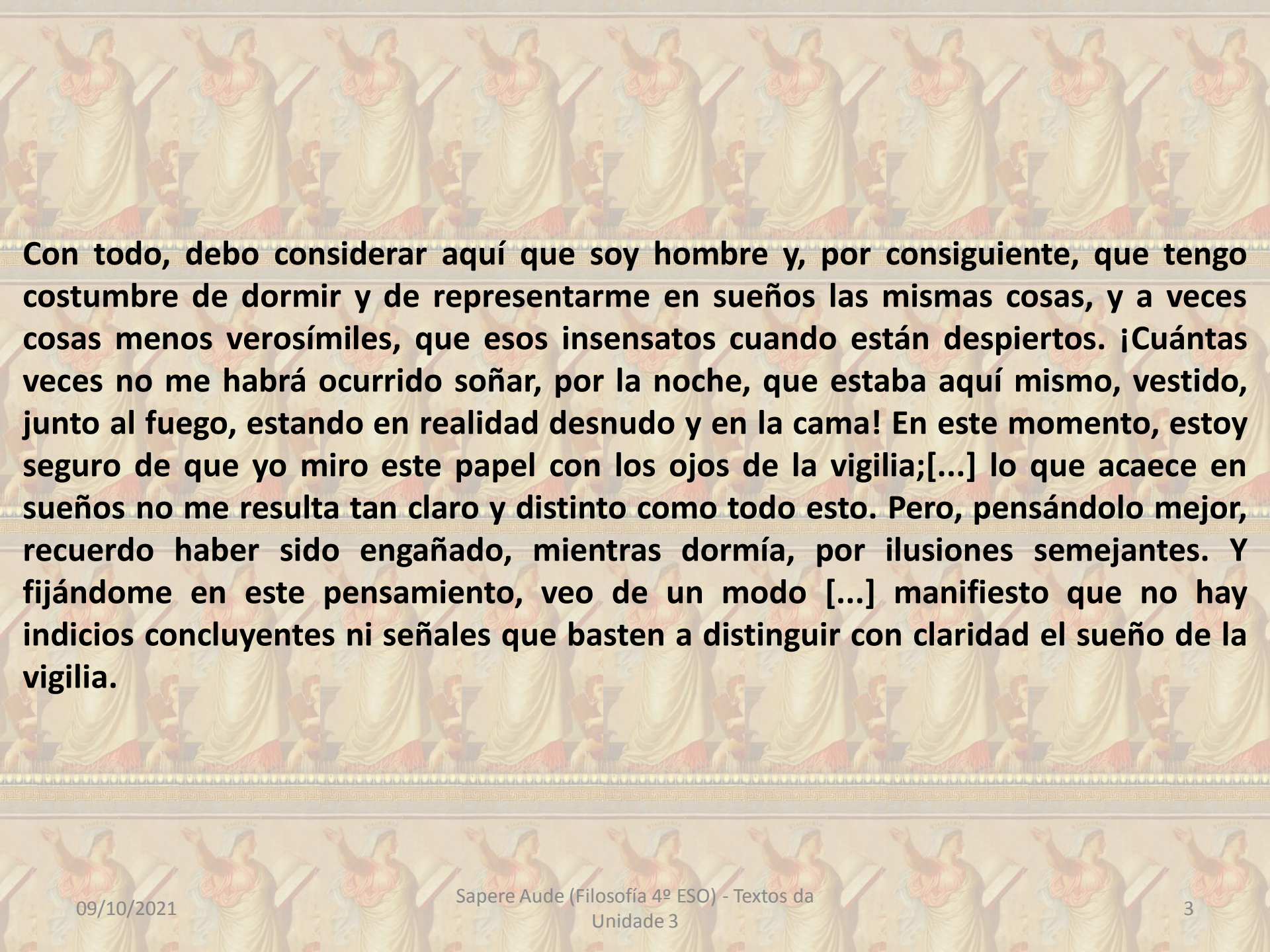
SAPERE AUDE

(textos-U04)

René Descartes (1596-1650)

Todo lo que he admitido hasta el presente como más seguro y verdadero, lo he aprendido de los sentidos o por los sentidos; ahora bien, he experimentado a veces que tales sentidos me engañaban, y es prudente no fiarse nunca por entero de quienes nos han engañado una vez. Pero, aun dado que los sentidos nos engañan a veces, tocante a cosas mal perceptibles o muy remotas, acaso hallemos otras muchas de las que no podamos razonablemente dudar [...]; como, por ejemplo, que estoy aquí, sentado junto al fuego, con una bata puesta y este papel en mis manos, o cosas por el estilo. Y ¿cómo negar que estas manos y este cuerpo sean míos, si no es poniéndome a la altura de esos insensatos [...] que aseguran constantemente ser reyes siendo muy pobres, ir vestidos de oro y púrpura estando desnudos, o que se imaginan ser cacharros o tener el cuerpo de vidrio? Mas los tales son locos, y yo no lo sería menos si me rigiera por su ejemplo.

The background of the page features a repeating pattern of Plato's Allegory of the Cave. It depicts prisoners in a dark cave, chained and facing a wall. Behind them is a fire, and between the fire and the prisoners is a low wall with various objects placed on it. The fire casts shadows of these objects onto the wall, which the prisoners see as reality. The pattern is rendered in a light, faded style.

Con todo, debo considerar aquí que soy hombre y, por consiguiente, que tengo costumbre de dormir y de representarme en sueños las mismas cosas, y a veces cosas menos verosímiles, que esos insensatos cuando están despiertos. ¡Cuántas veces no me habrá ocurrido soñar, por la noche, que estaba aquí mismo, vestido, junto al fuego, estando en realidad desnudo y en la cama! En este momento, estoy seguro de que yo miro este papel con los ojos de la vigilia;[...] lo que acaece en sueños no me resulta tan claro y distinto como todo esto. Pero, pensándolo mejor, recuerdo haber sido engañado, mientras dormía, por ilusiones semejantes. Y fijándome en este pensamiento, veo de un modo [...] manifiesto que no hay indicios concluyentes ni señales que basten a distinguir con claridad el sueño de la vigilia.

Exemplos de siloxismos

a)

Premisa 1: Todos os seres humanos son mortais.

Premisa 2: Sócrates é un ser humano.

Conclusión: Sócrates é mortal.

b)

Premisa 1: Todos os elefantes len poesía lírica.

Premisa 2: Todo aquel que le poesía lírica é un bo patinador.

Conclusión: Todos os elefantes son bos patinadores.

c)

Premisa 1: Todos os gregos son mortais.

Premisa 2: Sócrates é grego.

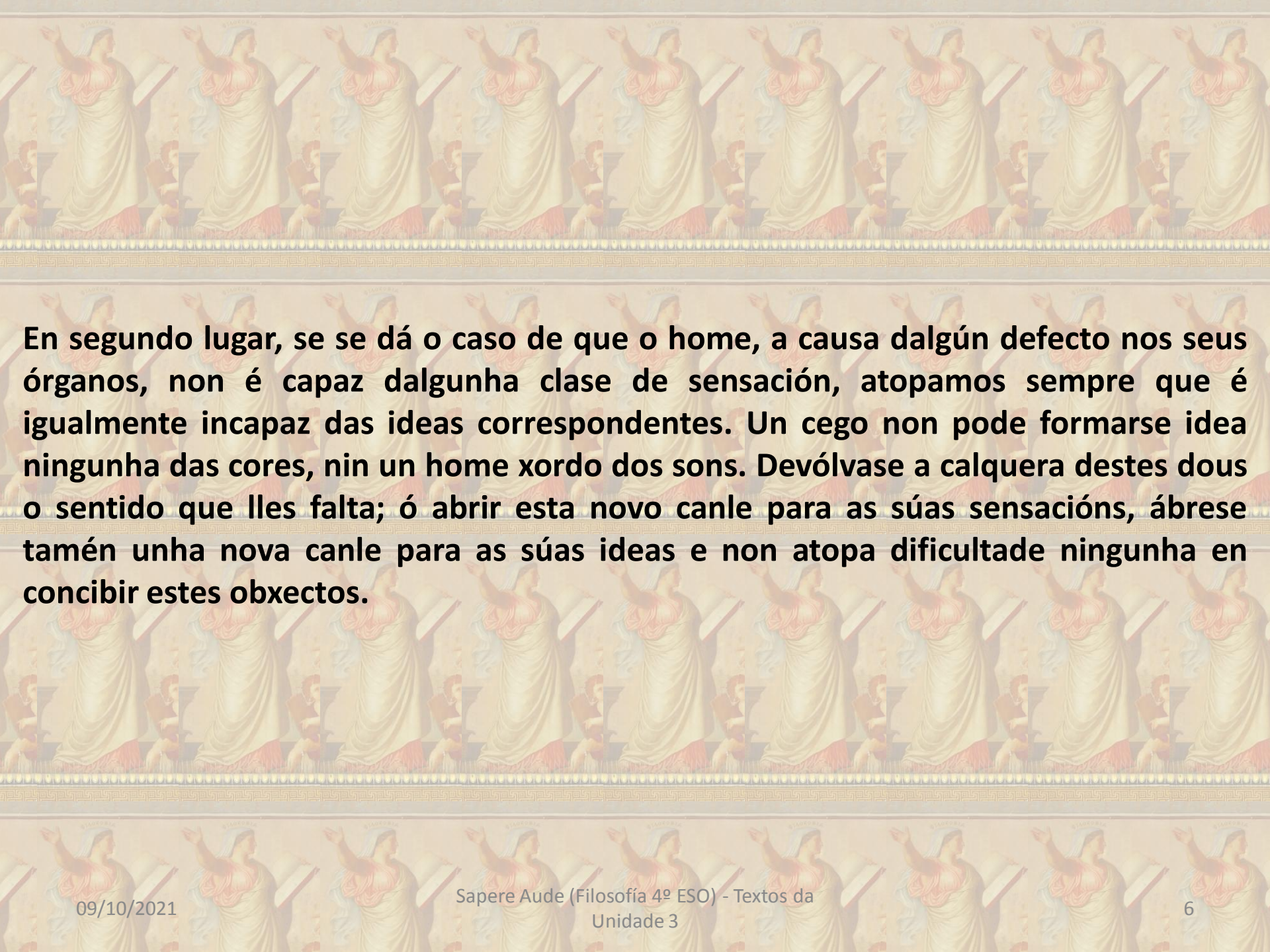
Conclusión: Sócrates necesita beber.

David Hume (1711-1776)

Todos os materiais do pensamento derivan da nosa percepción interna ou externa. [...]. Para expresarme nunha linguaxe filosófica, todas as nosas ideas, ou percepcións máis fráxiles, son copias das nosas impresións ou percepcións máis intensas. Para demostrar isto, creo que serán suficientes os dous argumentos seguintes.

Primeiro, cando analizamos os nosos pensamentos ou ideas, por moi compostas ou sublimes que sexan, atopamos sempre que se resolven en ideas tan simples coma as copiadas dun sentimento ou estado de ánimo precedente. I[...] A idea de Deus, en tanto que significa un ser infinitamente intelixente, sabio e bo, xorde ó reflexionar sobre as operacións da nosa propia mente e ó aumentar indefinidamente aquelas cualidades de bondade e sabedoría. [...]

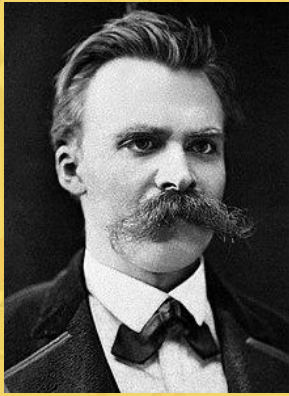
En segundo lugar, se se dá o caso de que o home, a causa dalgún defecto nos seus órganos, non é capaz dalgunha clase de sensación, atopamos sempre que é igualmente incapaz das ideas correspondentes. Un cego non pode formarse idea ningunha das cores, nin un home xordo dos sons. Devólvase a calquera destes dous o sentido que lles falta; ó abrir esta novo canle para as súas sensacións, ábrese tamén unha nova canle para as súas ideas e non atopa dificultade ningunha en concibir estes obxectos.

Immanuel Kant (1724-1804)

Non hai dúbida ningunha de que todo o noso coñecemento comeza coa experiencia. Pois, como podería ser espertada a actuar a facultade de coñecer agás mediante obxectos que afectan os nosos sentidos? [...]) Xa que logo, na orde temporal ningún coñecemento precede á experiencia e todo coñecemento comeza con ela. Mais, malia que todo o noso coñecemento comece coa experiencia, non por iso procede todo el da experiencia. En efecto, podería ocorrer que o noso mesmo coñecemento empírico fose unha composición do que recibimos mediante as impresións e do que a nosa propia facultade de coñecer produce [...] a partir de si mesma. [...] Así, polo menos unha das cuestións máis necesitadas dun detido exame [...] é a de saber se existe semellante coñecemento independente da experiencia e, incluso, das impresións dos sentidos. Tal coñecemento chámase *a priori* e distínguese do empírico, que ten fontes *a posteriori*, é dicir, na experiencia. [...]

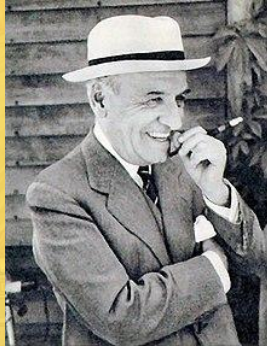
En consecuencia, se se atopa, en primeiro lugar, unha proposición que, ó ser pensada, é simultaneamente necesaria, temos un xuízo *a priori*. [...]. É doado amosar que existen realmente no coñecemento humano semellantes xuízos necesarios e estritamente universais, é dicir, xuízos puros *a priori*. Se queremos un exemplo das ciencias, só necesitamos fixarnos en todas as proposicións das matemáticas. Se queremos un exemplo extraído do uso máis común do entendemento, pode servir a proposición «Todo cambio debe ter unha causa».

Friedrich Nietzsche

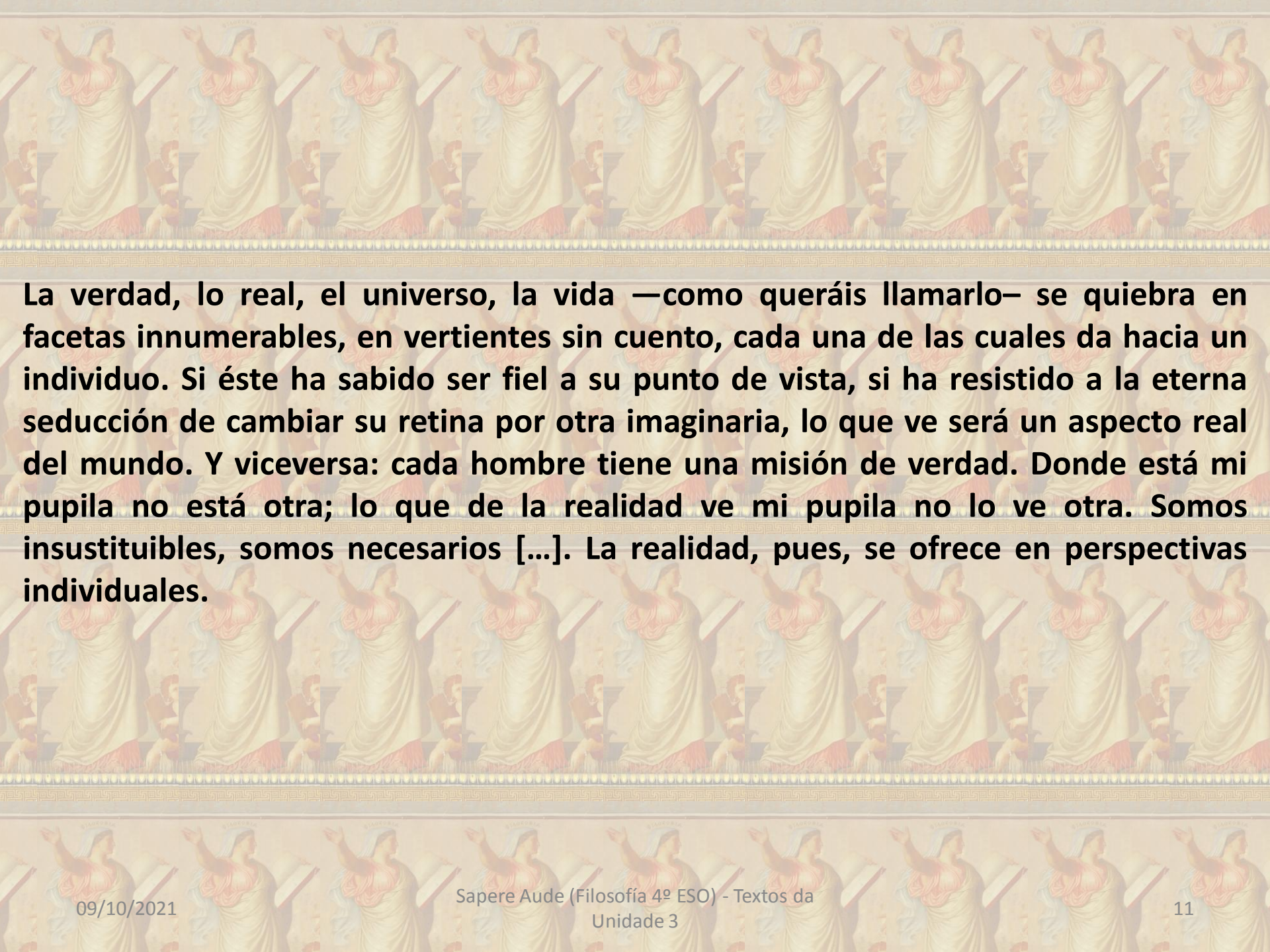
(1844-1900)

Que é a verdade? Un exército móbil de metáforas, metonimias, antropomorfismos, nunha palabra, unha suma de relacións humanas que foron realzadas, extrapoladas, adornadas poética e retoricamente e que, tras un prolongado uso, a un pobo lle parecen fixas, canónicas, obrigatorias: as verdades son ilusións das que se esqueceu que o son, metáforas que volveron gastadas e sen forza sensible [...]. Todo o que distingue o home do animal depende desa capacidade de volatilizar as metáforas intuitivas nun esquema [...]; pois no ámbito deses esquemas é posible algo que nunca podería conseguirse baixo as primeiras impresións intuitivas: construír unha orde piramidal por castas e graos, crear un mundo novo de leis, privilexios, subordinacións e delimitacións, que agora se contrapón ó outro mundo intuitivo das primeiras impresións como o [...] regulador e o imperativo.

José Ortega y Gasset (1883-1955)

La realidad, precisamente por serlo y hallarse fuera de nuestras mentes individuales, sólo puede llegar a éstas multiplicándose en mil caras o haces. Desde este Escorial, riguroso imperio de la piedra y la geometría donde he asentado mi alma, veo en primer término el curvo brazo ciclópeo que extiende hacia Madrid la sierra del Guadarrama. El hombre de Segovia, desde su tierra roja, divisa la vertiente opuesta. ¿Tendría sentido que disputásemos los dos sobre cuál de ambas visiones es la verdadera? Ambas lo son ciertamente, y ciertamente por ser distintas. [...] La realidad no puede ser mirada sino desde el punto de vista que cada cual ocupa, fatalmente, en el universo. Aquélla y éste son correlativos, y como no se puede inventar la realidad, tampoco puede fingirse el punto de vista.

La verdad, lo real, el universo, la vida —como queráis llamarlo— se quiebra en facetas innumerables, en vertientes sin cuento, cada una de las cuales da hacia un individuo. Si éste ha sabido ser fiel a su punto de vista, si ha resistido a la eterna seducción de cambiar su retina por otra imaginaria, lo que ve será un aspecto real del mundo. Y viceversa: cada hombre tiene una misión de verdad. Donde está mi pupila no está otra; lo que de la realidad ve mi pupila no lo ve otra. Somos insustituibles, somos necesarios [...]. La realidad, pues, se ofrece en perspectivas individuales.

Daniel Goleman (1946-)

En cierto modo, tenemos dos cerebros y dos clases diferentes de inteligencia: la inteligencia racional y la inteligencia emocional, y nuestro funcionamiento en la vida está determinado por ambos. Por ello no es el CI lo único que debemos tener en cuenta, sino ue también deberemos considerar la inteligencia emocional. De hecho, el intelecto no puede funcionar adecuadamente sin el concurso de la inteligencia emocional [...].

Esto vuelve a poner sobre el tapete el viejo problema de la contradicción existene entre la razón y el sentimiento. No es que nosotros pretendamos eliminar la emoción y poner la razón en su lugar [...], sino que niestra intención es la de descubrir el modo inteligente de armonizar ambas funciones. El viejo paradigma proponía un ideal de razón liberada de los impulsos de la emoción. El nuevo paradigma, por su parte, propone armonizar la cabeza y el corazón. Pero, para llevar a cabo adecuadamente esta tarea, deberemos comprender con más claridad lo que significa utilizar inteligentemente las emociones.

- Créditos das imaxes empregadas:
- Fondo:
- [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/ce/University of Athens - Propylaea - fresco detail - philosophy.jpg/220px-University of Athens - Propylaea - fresco detail - philosophy.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/ce/University_of_Athens_-_Propylaea_-_fresco_detail_-_philosophy.jpg/220px-University_of_Athens_-_Propylaea_-_fresco_detail_-_philosophy.jpg)
- Diapositiva 2:
- <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQzx-aykHwk4fkGsH20gi-yYds61-t52ypCFg&usqp=CAU>
- Diapositiva 5:
- [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1c/Allan Ramsay - _David_Hume%2C_1711_- _1776._Historian_and_philosopher_-_Google_Art_Project.jpg/220px-Allan Ramsay - _David_Hume%2C_1711_- _1776._Historian_and_philosopher_-_Google_Art_Project.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1c/Allan_Ramsay_-_David_Hume%2C_1711_-_1776._Historian_and_philosopher_-_Google_Art_Project.jpg/220px-Allan_Ramsay_-_David_Hume%2C_1711_-_1776._Historian_and_philosopher_-_Google_Art_Project.jpg)
- Diapositiva 7:
- [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f2/Kant gemaelde 3.jpg/220px-Kant gemaelde 3.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f2/Kant_gemaelde_3.jpg/220px-Kant_gemaelde_3.jpg)
- Diapositiva 9:
- <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1b/Nietzsche187a.jpg/220px-Nietzsche187a.jpg>
- Diapositiva 10:
- <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/5c/JoseOrtegayGasset.jpg/220px-JoseOrtegayGasset.jpg>
- Diapositiva 12:
- [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9e/Daniel Goleman - World Economic Forum Annual Meeting 2011.jpg/220px-Daniel Goleman - World Economic Forum Annual Meeting 2011.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9e/Daniel_Goleman_-_World_Economic_Forum_Annual_Meeting_2011.jpg/220px-Daniel_Goleman_-_World_Economic_Forum_Annual_Meeting_2011.jpg)